

7 Bran

Petr Císařovský

Dějiny lidstva lze vnímat v několika rovinách. Podstatnou složkou lidské paměti jsou nejen události, ale také čas ve kterém probíhají, pohnutky protagonistů děje, duchovní podstata příběhu, poznání světa a sama sebe. Bez neustálého připomínání si klíčových dějů a propojování minulosti se současností morální aspekt kultury chátrá a stává se pouze skrumáží více, či méně zajímavých příběhů, mimochodem, z valné většiny popletených. Současný stav výtvarného umění je toho smutným důkazem, slovo narativní je téměř nadávkou. Namísto kontemplanční exhibice, místo kadence dekadence, ale především egoismus a nechuť sdílet společné.

Úkolem umění napříč staletími (mimo svůj primární cíl – přinášet krásu v proměnách) je oddělovat podstatné od nepodstatného, jako Ariadina nit labyrintem zprostředkovat děje a poznání zastavením plynoucího času a to zvláště v době, kdy je většinová populace zaslepena umělou realitou. Neschopnost vnímat jemnější formy skutečnosti je smutný výsledek současnosti. Úkolem dnešního umělce by mělo být neslouhovské propojování protikladů s vědomím, že opravdové umělecké dílo je touhou po ideálu a je tudíž verbálně nevysvětlitelné. To je základní paradox umění.

Schopnost číst a studovat prameny naší kultury se povážlivě zmenšila. V záplavě všemožných informací se ztrácí schopnost rozlišovat podstatné od podružného. Zdá se nezbytným udělat ne jeden, ale množství kroků k dnešnímu člověku. Nezbyvá, než podat látku jako v dobách, kdy se k nám antické i judeo-křesťanské inspirace přimlouvaly ve velmi prosté, zároveň ovšem hluboké podobě románské obraznosti.

Projekt, který předkládáme k posouzení je jednoduchý – vytvoření a umístění sedmi bran s figurálními výjevy ze života nejvýznačnějších mužů a žen českých a evropských dějin tak, aby navázaly na již stávající bránu s výjevy ze života sv. Františka z Assisi ve Františkánské zahradě na Novém městě Pražském. Projekt počítá s místem, které slouží k odpočinku, ale i jako průchod mezi Václavským a Jungmannovým náměstím. Vlastně jde o jediné – nahradit stávající a provizorně vytvořené brány branami novými. Pokusit se alespoň z části napravit to, co bylo zničeno za husitských bouří a v baroku pouze částečně napraveno.

Domnívám se, že je legitimní otázka, proč brány a proč na tomto místě. O symbolické stránce bran a dveří není třeba podávat důkazy, je jich až příliš, pojďme tedy společně – alespoň na okamžik – do nedávné historie.

V r. 1991 mi byla zadána realizace vstupní brány do Františkánské zahrady (vedle tehdejšího divadla Semafor) s tím at' vytvořím dekorativní mříž. Místo i zakázka mi připadala natolik závažná, že jsem pojal úkol jako součást celého komplexu s františkánským klášterem nevyjímaje. Proto jsem vytvořil obrazy – reliéfy ze života sv. Františka. Na bráně jsem intenzivně pracoval více jak dva roky. To byla **brána první**.

Uplynulo mnoho času, mezi tím jsem – mimo jiné – vytvořil dvoje reliéfní dveře pro kostel sv. Vavřince v hesenském Herne a bránu Dialog – Chvála bláznivosti v labyrintu světa (stejnojmenný, krátký film o práci na této bráně lze shlédnout na portále www.cisarovsky.com) do pražské Mostecké ulice. Paralelně jsem studoval a kreslil návrhy, které by vytvořily prstenec bran do Františkánské zahrady. Takto pozvolna se začala rodit idea „Chrámů pod širým nebem.“ Kruh nemá začátek, ani konec. Také toto cyklické pojetí bran zjevně nemá ukazatel začátku, ba ani konce, lze ho číst z jakéhokoli místa...Stojí mimo prostory kostela a přece v prostředí silně inspirujícím, stojí mimo muzeum, ale o to živěji se lze setkat s minulostí nově interpretovanou současným uměním, které zhodnocuje tradiční postupy.

Časem jsem se utvrdil v názoru, že by bylo dobré vytvořit naproti bráně sv. Františka bránu sv. Anežky České. Důvodů se naskýtá mnoho. Především je bylo datum 2011, to uplynulo od jejího narození rovných osm století! Další fakt je ten, že tato svěřice založila novou, ryze českou řeholi – Řád křížovníků s červenou hvězdou – ale, mimo jiné, také první české špitály pro nemocné a chudé. Její svatořečení na sklonku r. 1989 je neodmyslitelně spjato se znovunabytou svobodou naší země a v roce 2014 oslavíme 25 let od jejího svatořečení.

Brána druhá: Brána sv. Anežky České

rozměry: 251 x 226cm, umístění: vchod zdí zahrady do pasáže ústící v ulici Palackého.

Po více jak dvaceti letech se vracím s návrhem vytvořit naproti bráně sv. Františka bránu sv. Anežky České (symbol propojení mužského a ženského altruistického principu). Výběr tématu i umístění je nasnadě, sv. Anežka Česká byla souputnicí sv. Františka a sv. Kláry se kterou si dopisovala a byla jejím příkladem inspirována. Nanejvýš vhodné je umístit bránu do vstupu ze zahrady k pasáži. Tato pasáž ústící v ulici Palackého prochází komplexem polikliniky a dalších zdravotnických zařízení. Symbolicky vhodnější umístění si nelze přát. K 25. výročí svatořečení této velké ženy bude na podzim r.2014 brána slavnostně otevřena. Brána sv. Anežky České ponese 24 figurálních reliéfů, tak, jako brána sv. Františka. Libreto příběhů zpracoval Jan Nepomuk Jiříšťa.

Brána třetí: Brána Platónská

rozměry: 235 x 221cm, umístění: vchod zdi zahrady do dvora domu čp. 37 ve Vodičkově ulici. Proluka ve zdi mezi branou sv. Františka a vstupem do pasáže ústící v ulici Palackého.

Třetí brána je bránou symbolu života v pravdě. Za příkladnou osobnost byl vybrán řecký filosof Sokrates, jež inspiroval svým hrdinstvím bezprostředně nejen své žáky, ale oslovuje nás skrze století nadále. Scénář dle spisů Platónových napsal David Bartoň, sponzorem výtvarného návrhu byl Jakub Horák. Čtvrtá brána je připsána dr. Růženě Vackové, která strávila v komunistických lágrech bezmála 16 let života a prof. Janu Patočkovi, lidem kteří šli cestou Sokratovou.

Brána čtvrtá: Starý a Nový zákon

rozměry: 291 x 437cm, umístění: vchod klenutým obloukem ve zdi zahrady ze dvora kláštera (sousedícího s Jungmannovým nám.) do Františkánské zahrady.

Na bráně budou vytvořeny reliéfy s výjevy ze Starého a Nového zákona. (Abrahám, Izák, Jákob?) Starý zákon:

Použitá vyobrazení sestávají ze dvou centrálních podobenství:

- 1.) vysvobození Izraelitů z egyptského otroctví, ustanovení smlouvy s Hospodinem a předání zákona skrze Mojžíše.
- 2.) podobenství o marnotratném synu.

Nový zákon:

Výběr z Pašijí

Brána pátá: Živý kříž

rozměry: 229 x 238cm, umístění: postraní vchod do hospodářské budovy františkánského kláštera.

Brána šestá: Brána Karla IV.

rozměry: 294 x 357cm, umístění: vchod do postranního dvora komplexu františkánského kláštera z Jungmanna náměstí.

Český král a římský císař Karel IV je osobnost, kterou není třeba představovat, není to tak dávno, co byl „vyhlášen“ největším Čechem. O to udivující nám připadá, že zatím nenapadlo nikoho z Nového Města pražského – města, které založil - mu poděkovat a připomenout si tohoto génia adekvátním způsobem. Nové Město pražské nemá oproti Starému Městu ve svých hradbách nic, co by připomínalo svého geniálního zakladatele. Naše představa vychází ze

skutečnosti, ze které vyplívá, že Nové město pražské bylo založeno právě na místě kde, byl položen základní kámen ke stavbě klášterního komplexu s chrámem p. Marie Sněžné. Domnívám se, že nelze najít vhodnější umístění pro Bránu s výjevy ze života Karla IV. než je stávající vchod do Františkánské zahrady z Jungmannova náměstí. V r. 2016 oslavíme **700. výročí** narození největšího českého panovníka. Dočká se také tato osobnost důstojného zobrazení na Novém Městě pražském?

Brána sedmá: Zvěstování

rozměry: 222 x 302cm), umístění: do lomeného oblouku ve zdi u hřbitova v závěru kostela p. Marie Sněžné. Pod tympanon s fragmenty basreliéfů „Korunování p. Marie “ atd.

Téma Zvěstování bylo v křesťanských dějinách výtvarně zpracováno mnoha umělci, snad nejznámější jsou malby Leonarda da Vinci a Fra Angelika. Tímto se pokouším o reliéfní obraz tradičního motivu do gotického ostění pod slavný, byť velmi poškozený tympanon jež byl v 19. stol. umístěn do zdi zadního traktu komplexu kostela p. Marie Sněžné.

Zatím je toto místo v ostudném stavu.

Toto jsou prozatím hlavní obrysy projektu, který po léta rozpracovávám a na kterém paralelně pracuji neustále.

Petr Císařovský